RAPORT

despre activitatea Guvernului Republicii Moldova în perioada iunie 1991 — iunie 1992, prezentat în Parlament de dl Valeriu MURAVSCHI

(Sfîrşit).

...ania, Grecia, Rusia, Anglia, Franţa, Germania, etc., (circa 3000 per-

...ra a fost de asemenea ...a echipei guvernamen- ...lingă subvenţionarea ...a teatrelor, cinemato- ...editurilor, presei, ...ai a aprobat:

...area de spaţii (muzee, ...sociaţii culturale);

...fundaţiilor culturale, ...anţat direct unele ma- ...«Limba noastră», ...cel Mare», «Emines- ...miterea formaţiunilor ...hătate;

...rijinit direct reparaţia ...şi «M. Eminescu» şi ...rii «Capriana», altor

...această perioadă putem ...că viaţa culturală din ...ică în pofida recesiunii ...face s-a desfăşurat nor-

...omitent, Guvernul a ...t şi refacerea bisericii ...ţii spirituale, inclusiv ...derea facultăţii de teo-

...vicilile sociale pentru po- ...în domeniu apărării ...ţi au beneficiat şi ele ...din financiar. Astfel s-au ...spitale raionale — 590 locuri, sătesti — 690 locuri.

Au fost elaborate legile şi Hotărîrile guvernamentale pentru reglementarea asistenţei medicale, organizarea de acţiuni profilactice.

Perspective. Remarca principală pentru etapa viitoare se referă la urgentarea cadrului legislativ pentru întreg domeniu social-cultural, totodată considerăm, că şi în acest domeniu trebuie introduse forme şi metode ale economiei de piaţă pentru a ridica nivelul calitativ ale serviciilor şi pentru a completa resursele financiare limitate ale Bugetului pentru sfera respectivă.

Este necesar de o concentrare a specialiştilor din toate tipurile de servicii social-culturale pentru a realiza şi supune aprobării Guvernului şi Parlamentului conceptele de organizare şi funcţionare a şcolii naţionale, a asistenţei medicale, a dezvoltării culturii naţionale.

Încheiere. Bilanţul unui an de guvernare are, după cum vedeţi, şi totaluri, care ne aduc satisfacţii, dar şi puncte slabe, neîmpliniri, pentru care meritâm criticile populaţiei şi ale Parlamentului.

Noi, care am fost în interiorul Executivului, a trebuit să învăţăm concomitent cu adoptarea deciziilor guvernamentale şi să facem faţă unor evenimente critice faţă de care trebuiau luate hotărîri pe loc.

Acest mod de desfăşurare a activităţii ne justifică o parte din greşelile şi neîmplinirile guvernamentale, dar faptul, care ne-a împiedicat să lucrăm mai bine a fost lipsa de înţelegere şi de cooperare din partea Preşedintelui, Parlamentului în chestiunile cele mai delicate ale guvernării (reorganizarea proprietăţii de stat, privatizarea pe criterii economice, protecţie socială bazată pe principii economico-sociale şi nu populiste, tratarea egală a tuturor agenţilor economici în probleme fiscale etc.).

Deacea considerăm, că pentru ca Moldova să nu devină o ţară neguvernabilă se impune adoptarea unei noi politici de formare şi conlucrare cu Guvernul din partea Parlamentului şi Preşedinţiei şi un punct de vedere constructiv faţă de instituţiile guvernamentale pentru că, aşa cum aţi văzut din Raportul nostru răspunsurile Guvernului sînt mult mai complexe şi mai aproape de viaţă, iar gestiunea viitoare a societăţii ridică probleme grele şi vitale pentru ţara noastră.

Laitmotivul reuniunii e la Moscova — îngrijorarea

(Sfîrşit).

...e. Ideea s-a născut la în- ...le noastre personale cu ...tin, şi eu, desigur, nu pot ...uz, deoarece doresc di- ...stabilirea păcii, şi cît se ...mai repede.

...imul-Ministru al Moldo- ...l A. Sangheli, a adăugat: ...Dacă s-ar reuşi să se tra- ...în viaţă acordurile de ..., vom putea spune că a ...o reuniune cu adevărat ...că.

...trucît s-a convenit că Uc- ...Belarusi, de rînd cu alte state, îşi pot asuma un rol mai eficient în procesul de dezangajare, dacă, desigur, Parlamentul nostru va accepta propunerea, i-am solicitat şi dlui M. Morozov, ministrul apărării al Ucrainei, părerea:

— Întrebarea a fost expusă cu durere şi dorinţă aprigă de a se găsi răspuns. Consider că mecanismul de soluţionare a conflictului astăzi încă nu este definitivat. Dar ei sînt totuşi părtaşi fermi ai dialogului şi căilor politice.

Apoi aceeaşi întrebare i-am adresat-o dlui Veaceslav Kebici, primul-ministru al Republicii Belarusi:

— Mă bucură faptul că noi am depăşit atitudinea nepărtinitoare faţă de ceea ce se întîmplă în regiunea de conflict prin adoptarea hotărîrii de a se elabora timp de o săptămînă de către miniştrii de externe mecanismele dezangajării. Nimeni din noi nu se găseşte astăzi într-o situaţie mai bună şi cînd arde casa vecinului trebuie să sărim cu toţii în ajutor.

Liliana CIOBANU.
(Prin telefon).

Întîlnire A. Sangheli — E. Gaidar

...lat la Moscova pentru ...cipa la Reuniunea şefilor ...tate membre ale C.S.I., ...ul-Ministru al Republicii ...dova, Andrei Sangheli, a ...o întîlnire cu şeful Cabi- ...lui de miniştri al Federa- ...Ruse, Egor Gaidar. În ca- ...discuţiei, care a demon- ...continuitatea relaţiilor ...re Republica Moldova şi ..., a fost relevată necesi- ...respectării acordului eco- ...ic dintre cele două ţări pe ...1992, care se realizează cu unele dificultăţi, cum ar fi, de exemplu, furnizarea resurselor energetice din Rusia. Cu acest prilej, s-au stabilit măsuri concrete pentru ameliorarea situaţiei în acest plan şi pentru buna realizare a acordului pînă la sfîrşitul anului 1992. Precizîndu-se că recent, printr-o dispoziţie a Preşedintelui Republicii Moldova, a fost formată o comisie pentru elaborarea proiectului unui acord de cooperare în toate domeniile cu Rusia pe anul 1993, a fost subliniată importanţa pregătirii lui în termene optime şi în condiţii avantajoase pentru ambele ţări. De asemenea, a fost abordată problema deblocării căilor ferate pentru livrarea mărfurilor către Moldova, dîndu-se şi dispoziţii imediate în acest scop.

Referitor la conflictul din raioanele răsăritene ale Moldovei, s-a convenit să se ia toate măsurile pentru aplanarea lui cît mai grabnică.

(Moldova-pres).

Sîntem siliţi să părăsim casele, numai pentru faptul, că vrem o Moldovă integră

Consiliul Refugiaţilor din Moldova a adresat Secretarului General al O.N.U., domnului Boutros Ghali un mesaj cu următorul conţinut:

...timate domnule Secretar ...neral.

...enorocirea ce s-a abătut ...pra noastră ne-a forţat să ...sustragem de la lucruri ...te mai importante. Politi- ...de genocid faţă de popu- ...la băştinaşă din raioanele ...stînga Nistrului ale Repub- ...l Moldova promovată de ...erii procomunişti de la Ti- ...pol ne-a făcut refugiaţi pe ...propriul pămînt. Ne-am părăsit casele şi am luat drumul ...begiei. Duşmanii integrităţii noastre au lichidat me- ...ic, cu forţa toate structurile ...stat constituţionale. Poli- ..., procuratura, judecătoriile, ...anele securităţii. Au creat ...-zisa gardă, care este for- ...ă din mercenari ruşi, ca- ...veniţi din toate colţuri- ...Rusiei, elemente criminale, ...meni induşi în eroare, bine ...rmaţi cu armament din uni- ...le militare ale armatei a ...a Rusiei, în fruntea găr- ...nelegitime se află fostul ...onel al Armatei Sovietice ...Ştefan Chiţac, participant ...iv la războiul din Afgani- ...an, la evenimentele tragice ...n Ungaria, în 1956, şi din ...ho-Slovacia, în 1968. Ne-au ...nat livezile în floare, dru- ...urile, pînă şi cimitirele (sa- ...Corjova, raionul Dubă- ...ri). Ne-au defectat podurile ...este Nistru, pentru ca să nu ...e putem refugia, ca să ne ...ată strivi. Au rămas pămîn- ...uri nelucrate, lucru nemai- ...văzut la noi. Cei mai mult ...vem de suferit moldovenii ...din raioanele Dubăsari şi Gri- ...oriopol, care am votat pen- ...tru independenţa şi integrita- ...tea Moldovei. Însă cea mai ...groaznică este viaţa băştinaşilor strivită de cizma criminalilor de stat. O întorsătură deosebit de tragică au luat evenimentele după ce în luptă s-au implicat deschis forţele armatei a 14-a a Rusiei, ceea ce a provocat sute de morţi şi răniţi, distrugeri şi mai mari. Ne-am refugiat pe malul drept, dar trupele ruseşti bat şi în satele de peste Nistru. Minele curmă vieţi nevinovate de copii, femei, bătrîni. Sînt prigoniţi intelectualii, arestaţi medicii din Slobozia, aprinse şi prădate case, împuşcaţi părinţii în faţa copiilor, violate fetele în prezenţa părinţilor, apoi împuşcaţi toţi (satul Corjova). Crimele sînt îndreptate spre exterminarea noastră de pe aceste pămînturi, pe care le vrea Rusia, care se află la mii de kilometri de Moldova. Genocidul promovat de staliniştii de la Tiraspol n-are asemănare, căci întrec prin cruzime fascizmul. Se instaurează un regim comunist de teroare. Oamenii trăiesc în frică. Avem mari temeri, că ajutorul acordat de Occident Rusiei va fi folosit pentru renaşterea imperiului răului, pentru nimicirea poporelor mici.

Mijloacele de informare în masă ale Rusiei, îndeosebi Televiziunea «Ostankino» denaturează evenimentele, dezinformează opinia publică mondială, cu scopul de a îndreptăţi crimele săvîrşite de concetăţenii lor ruşi pe pămînturi străine. **Crimele săvîrşite de bandele de gardişti sînt date drept acţiuni ale organelor legale de stat. Acţiunile forţelor de la Tiraspol, ale gardiştilor şi ale armatei a 14-a sînt asemenea celor ale Uniunii Sovietice în Ungaria, 1956, Ceho-Slovacia, 1968, Afganistan, 1980, avînd ca scop instaurarea regimului comunist şi cotropirea pămînturilor străine. La fiecare 12 ani Rusia duce asemenea războaie (1956, 1968, 1980, 1992).** Ideea apărării ruşilor este inventată, căci în Moldova nu există conflicte interetnice. Ea a fost lansată de Gorbaciov cu scopul de a păstra U.R.S.S. şi preluată de forţele naţional-comuniste, ce visează la renaşterea imperiului comunist rus, în raioanele din stînga Nistrului locuiesc doar a patra parte din numărul total aj ruşilor şi ucrainenilor din Moldova. Alături de moldoveni luptă şi mor pentru independenţa şi integritatea Moldovei ruşi, ucraineni, reprezentanţi ai altor naţionalităţi. Noi, refugiaţi pe propriul pămînt, fiind siliţi să părăsim casele numai pentru faptul că vrem o Moldovă integră, adresăm dlui Secretar General, Excelenţei D-voastră, ţărilor membre ale O.N.U., întregii comunităţi mondiale apelul de a depune eforturi, de a aplica mecanismele internaţionale pentru a curma acest măcel singeros pe pămîntul Moldovei susţinut de forţele naţional-comuniste din conducerea Rusiei.

Vă rugăm să interveniţi prin autoritatea D-voastră pentru a retrage de pe teritoriul ţării noastre armata a 14-a a Rusiei, care ne aduce atîta nenorocire şi durere.

Apelul, din partea a peste 20 000 de refugiaţi, este semnat de Consiliul Asociaţiei Refugiaţilor din Moldova.

(Moldova-pres).

CLOPOTELE PUTNEI NE ADUNĂ

Astăzi la sfînta mănăstire Putna, lîngă mormîntul Sfîntului Ştefan cel Mare, acest sobor de arhierei membri ai Sfîntului Sinod din dreapta şi din stînga Prutului, ierarhi şi preoţi din Bucovina, credincioşi din toate părţile, ne-am adunat să cinstim unicala zi în viaţa ţării şi a poporului nostru — amintirea, credincă şi faptele lui Ştefan cel Mare, trecut de Sfîntul Sinod în calendarul cinstirilor noastre ortodoxe.

Ne-am adunat cu credinţa în Dumnezeu, în primul rînd, şi cu evlavie multă pentru a ne pleca genunchii şi frunţile în faţa mormîntului celui care a fost biruitorul vrăjmaşului, a celui care a fost apărătorul creştinătăţii şi al Europei întregi — Ştefan cel Mare.

V-aş ruga, ca aceste clipe, pe care le vom petrece împreună, să le închinăm acestei zile, să le închinăm neamului nostru românesc, să le închinăm sufletelor noastre, vieţii noastre, pentru a o folosi, pentru a încerca împreună să ne rugăm, împreună să ne îndreptăm sufletele către Dumnezeu, ca el, cu harul şi cu bunătatea lui, să pogoare o picătură de pace, o picătură de dragoste şi de nădejde în sufletele noastre.

În numele ierarhilor Sfîntului Sinod şi al tuturor celor care am venit astăzi mai de departe aici, cu toţii ne rugăm bunului Dumnezeu şi vă zicem tuturor: bine v-am găsit aici, la mănăstirea Putna, unde de ani de zile ne-am întîlnit, şi bunul Dumnezeu şi sfîntul Ştefan să ne ajute în rugăciunile noastre.

(Binecuvîntarea Preafericitului THEOCTIST, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, pronunţată la începutul serviciului divin din 2 iulie curent la Sfînta Mănăstire Putna).

Înainte de a ajunge la Putna am făcut o «escală» la Ipoteşti. Nimeni dintre noi nu păşise pînă acum pe-aici, deşi această aşezare o purtăm fiecare în suflet încă din copilărie. Uite teii, uite codrul, uite lacul, casa lui Eminescu. Ceva incredibil: trei dintre noi am conchis aci, în grădina poetului, că de la satele noastre şi pînă la satul lui Eminescu sînt doar 50—52 km, o aruncătură de băţ. Destinul a fost nemilos şi crunt cu noi — sîrma ghimpată a stat barieră şi blestem.

Păşeam prin iarba mătăsoasă, prin tunelul de lumină, contactînd cu eternitatea acestor locuri. Te cutremuri cînd gîndeşti: iată, pe aici a respirat şi cugetat el, marele zeu, Eminescu. De aici, de pe acest proaspăt şi mănos pămînt, şi-a înălţat fruntea pînă la Luceafăr.

Coborîsem pe o uliţă să bem apă la o fîntînă şi-n cale apare Anica lui Gheorghe Gireadă, care se ducea cu un şip subsuoară-n vecini. Cînd a auzit de unde venim, a plîns: «Vai, maică, ştim că la voi e războiu». La ieşire din sat, lîngă un mic şantier, observasem doi flăcăi — amîndoi aveau păr blond, consăteni ai lui Eminescu. Păraseam baştina poetului cu gîndul la spusele lui George Călinescu: «Eminescu era un român de tip carpatin, dintre acela, care trăind în preajma munţilor, mai cu seamă în Ardeal şi Moldova de Sus, sub greaua coroană habsburgică, cresc mai viguroşi şi mai aprigi şi arată pentru încercările de smulgere a lor din pămîntul străbun lungi rădăcini floroase, asemeni acelora ce apele curgătoare descoperă în malurile cu copaci bătrîni...».

Peisajul de ţes se preschimbă treptat în cel de munte. Sorbim cu nesaţ în pupile case, oameni, cîmpii, măguri. Şarabane lungi, cît o zi de post, trebăluiesc prin sate, multe, foarte multe girezi de fîn, cu inima de brad în ele, stau pretutindeni în poziţie de drepţi, ca ostaşii la paradă. Vrednicia şi harul de gospodar ale acestor oameni sînt afişate pretutindeni — şi-n gardurile frumoase, şi-n casele chipeşe, şi-n ogrăzile curate şi aranjate ca nişte vitrine de magazine.

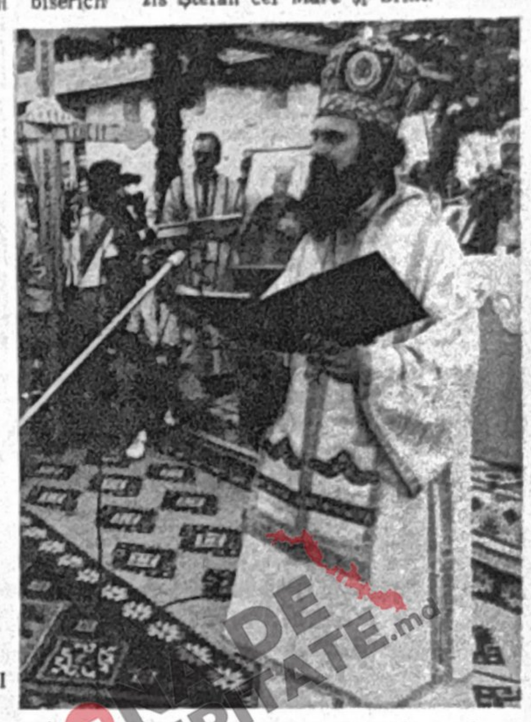
Soarele coboară uşor peste un umăr de munte. Am ajuns la mănăstire. Sfîntul locaş e aciuat într-o văiugă lină, pe alături piscuri de munţi se sărută cu cerul. Se aude bătînd toaca. Pe un povîrnuş foarte verde pasc nişte mioare foarte bălaie. Se aud repetate bătăi de toacă, cîntec de fluier. Pe margini mulţi cerşetori, dar şi mai mulţi călugări grăbiţi. Întîlnim feţe cunoscute de la Chişinău; în curtea mănăstirii e închipuită o scenă colosală, făcută din lemn proaspăt, împodobită cu brădet şi flori.

Un sobor de arhierei, în frunte cu Preasfinţia sa Theoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, începe la asfinţit de soare serviciul divin, ce urma să ţină toată noaptea. Mulţi pelerini îşi caută locuri comode pe lîngă pereţii bisericii centrale pentru a înnopta aici.

Evenimentele s-au desfăşurat, totuşi, a doua zi, cu începere de la orele 9.30, cînd a făcut act de prezenţă conducerea României în frunte cu Preşedintele Ion Iliescu. A fost prezentă şi o delegaţie specială din Republica Moldova, condusă de domnii Ion Borşevici şi Ion Ungureanu, Dl Mircea Snegur, Preşedintele Republicii, a absentat, se vede, din pricina situaţiei grele din zona de foc, a doua zi Domnia sa avea să se întîlnească cu Boris Elţin la Moscova.

Serviciul divin a ţinut cîteva ore, soborul de arhierei, avea largă susţinere la un minunat cor de copii; unele pasaje din rugăciuni erau cîntate de numerosul public, care a umplut complet curtea mănăstirii. Aşa s-a întîmplat că parcă întregul popor l-a înălţat în rang de Sfînt, l-a sanctificat pe Ştefan Vodă. De fapt poporul demult l-a zis Ştefan cel Mare şi Sfînt.

De ce Ştefan cel Mare e şi Sfînt?

PRELEGEREA PREASFINŢITEI SALE DANIEL, MITROPOLITUL MOLDOVEI ŞI BUCOVINEI

...Astăzi cinstim pe marele voievod Ştefan al Moldovei ca Sfînt al neamului românesc. De aceea în cîteva cuvinte este nevoie să arătăm ce înseamnă cinstirea sfinţilor în biserica dreptmăritoare sau ortodoxă.

Psalmistul ne spune că Dumnezeu este minunat întru sfinţii săi. Cu alte cuvinte, Dumnezeu nu este minunat atunci cînd stă în singurătate. Şi nici nu este minunat atunci cînd păstrează sfinţenia sa fără s-o împărtăşească altora. Ci el se preamăreşte sau devine şi mai minunat atunci cînd împărtăşeşte harurile sale, inclusiv sfinţenia sa, oamenilor. Şi cu atît este mai mare minunea aceasta, cu cît sfinţenia sa ne-o împărtăşeşte nouă, oamenilor căzuţi prin păcat, dar totmai ridicaţi prin harul său sau sfinţenia sa.

Cînd Biserica sfinţeşte pe sfinţi, ea nu sfinţeşte pe oameni în singurătatea lor. Şi nici pe oameni în orgoliul lor. Şi nici pe oameni în autostringenţa lor. Ci atunci cînd Biserica cinsteşte pe sfinţi cinsteşte pe Dumnezeu, prezent şi lucrător în oameni. Deaceea cinstirea sfinţilor nu umbreşte şi nu micşorează cu nimic slava şi cinstirea lui Dumnezeu, ci o face mai minunată, mai frumoasă, mai diversificată. Deci, noi, cînd cinstim pe sfinţi, cinstim în sfinţi pe Dumnezeu — lucrător în ei. De aceea în biserica ortodoxă Duminica Tuturor Sfinţilor este plasată imediat după Sărbătoarea Pogorîrii Sfîntului Duh. Căci Sfîntul Duh nu are faţă. Sfîntul Duh nu s-a arătat întru faţa Mîntuitorului Isus Hristos, ca să fie un vis-a-vis al nostru. Ci faţa Sfîntului Duh se arată multiplicată, diversificată în sfinţi.

Sfîntul şi Marele voievod Ştefan al Moldovei a fost trecut în rîndurile sfinţilor datorită faptului că poporul în timpul vieţii sale şi îndată după moartea sa, şi de atunci pînă astăzi a recunoscut lucrarea lui Dumnezeu în robul său Ştefan al Moldovei. Biserica nu cinsteşte în sfinţi slăbiciunile firii noastre umane căzute, prin păcate, ci cinsteşte ridicarea naturii umane prin harul lui Dumnezeu. Aşa, de pildă, în Sfîntul Pavel Biserica nu cinsteşte pe prigonitorul Bisericii, ci pe apostolul convertit, care apoi şi-a dat viaţa pentru acelaşi Hristos, pe care mai înîi l-a prigonit. În Marea Egipteană Biserica nu cinsteşte căderile firii umane, ci înălţarea firii umane prin pocăinţă, prin rugăciune, prin smerenie şi prin dragoste jertfelnică faţă de Dumnezeu.

Tot aşa în Ştefan cel Mare Biserica nu cinsteşte natura umană, ci lucrarea lui Dumnezeu, care l-a făcut purtător de biruinţă.

Trei lucruri fac dintr-un om păcătos un sfînt: mai întîi — dreapta credinţă a Bisericii; în al doilea rînd — pocăinţa adevărată, regretul pentru păcate şi strădania permanentă de a ne ridica din ei, prin spovedanie, prin iertare, prin facere de bine; şi în al treilea rînd, ceea ce ridică pe omul căzut prin păcat şi îl face sfînt este dragostea faţă de Dumnezeu şi faţă de semeni.

Ştefan al Moldovei a fost omul care a împlinit toate aceste trei condiţii ale sfinţeniei. A fost un apărător al dreptei credinţe, aşa cum reiese din scrisoarea sa din 25 ianuarie 1475 adresată creştinătăţii întregi. În această scrisoare se arată că Ştefan are conştiinţa că Moldova este poarta creştinătăţii şi că ţara lui, deşi mică şi, poate, neînsemnată în ochii multora, are de la Dumnezeu vocaţia sau chemarea să apere credinţa în Hristos. Iar pe pisaniile scrise sau ridicate, sau puse în zidurile mănăstirilor, pe care le-a construit, el se numeşte pe sine însuşi «Binecinstitorul şi de Hristos Iubitorul Ştefan voievod», «Iubitor de Hristos» şi «Binecinstitor», adică «Dreptmăritor» — aşa a avut conştiinţa de a fi el în această parte a porţilor Europei. Niciodată Ştefan nu a avut conştiinţa că apără doar Ţara, ci odată cu ţara şi poporul a apărat credinţa creştină.

Înainte de începerea luptei Ştefan sărută icoana-triptic, reprezentînd pe Mîntuitorul Isus Hristos, pe Maica Domnului în partea sa dreaptă, iar în stînga şedea Sfîntul Ioan Botezătorul. Icoana aceasta întreită, iubiţi credincioşi, poate puţini ştiu, este icoana Judecăţii din urmă, cînd Hristos, Judecătorul vilor şi al morţilor, a venit cu slavă să judece lumea după dreptate. Maica Domnului, rezprezentînd Biserica, mijloceşte spre milostivirea Dreptului Judecător să aibă milă de lumea pe care a zidit-o dreapta sa. În partea stîngă Sfîntul Ioan Botezătorul, cel mai mare om născut din femeie, preveghind Vechiul Testament, mijloceşte şi el în faţa Dreptului Judecător. Ei bine, această icoană a Judecăţii din urmă, a Judecăţii tuturor, a persoanelor şi a naturilor sau a popoarelor, o purta Ştefan cu el. Înainte de începerea luptei se ruga şi se închina la ea, adică se supunea Judecăţii lui Dumnezeu. De aceea biruinţele sale totdeauna le-a socotit ca fiind biruinţa lui Dumnezeu. «Cu voia atotputernicului Dumnezeu am biruit pe păgîni», spune el în scrisoarea către principii, către împăraţii creştini şi regii creştini ai Europei. «Cu ajutorul atotputernicului Dumnezeu». Iar cînd se întîmplă să fie învins, lucru, desigur, foarte rar, întru smerenie şi pocăinţă recunoaşte de asemenea Judecata lui Dumnezeu şi spune pe inscripţia bisericii de la Războieni: «Cu voia lui Dumnezeu creştinii au fost învinşi». Iar în altă parte adaugă: «Pentru păcatele noastre am fost biruiţi».

De aici vedem că Ştefan a fost un om al pocăinţei şi al smereniei.

El era doar purtătorul de biruinţă — biruinţa era a lui Dumnezeu. Prin smerenia sa mare în faţa harului lui Dumnezeu poporul a recunoscut sfinţenia lui. Asemenea Sfîntului Apostol Pavel, care a spus: «Ceea ce sînt — sînt prin harul lui Dumnezeu», iar cronicarii spun despre biruinţa lui de la Vaslui, că «de la Dumnezeu singur am unit că este această izbîndă». Ştefan avea conştiinţa că puterea lui Dumnezeu lucrează prin el pentru credinţa poporului, pe care îl apăra.

Desigur, în al treilea rînd, dragostea lui jertfelnică faţă de Dumnezeu, faţă de semeni s-a văzut în toată viaţa. Peste 40 de biserici şi mănăstiri, pe care le-a ridicat, sînt rezultatul recunoaşterii sale faţă de ajutorul lui Dumnezeu, sau pentru harul lui Dumnezeu. Dragostea faţă de Dumnezeu se arată în primul rînd în rugăciune şi evlavie. Dragostea jertfelnică a voievodului s-a văzut în ridicarea de altare de jertfă, în altarele sfinţilor mănăstiri şi biserici. Aşa cum cineva iubeşte o persoană şi simte nevoia să-i facă un dar, aşa iubitorul de Hristos Ştefan al Moldovei a înălţat daruri sfinte şi trainice către Hristos — izvorul biruinţei şi domnul istoriei, construind preafrumoase mănăstiri şi biserici.

În timpul luptei Ştefan era în stare de jertfă. Ori de cîte ori mergea la luptă — se expunea în stare de jertfă. De aceea credem că, deşi şi alţi voievozi din ţară au zidit biserici şi mănăstiri, totuşi nici unul nu s-a bucurat de cinstire din partea poporului ca Ştefan cel Mare şi Sfînt, pentru că nici unul nu s-a pus în stare de jertfă, de dragoste jertfelnică pentru credinţă şi neam de atîtea ori, de cîte ori s-a pus Ştefan cel Mare în stare de jertfă. Pentru această dragoste jertfelnică poporul l-a plîns în 2 iulie 1504 în această mănăstire Putna, construită de el, cu jale şi plîngere multă. «Plîngeau toţi după dînsul, ca după un părinte al lor», cum spune cronicarul Grigore Ureche.

Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în 21 iunie a proclamat ceea ce poporul a recunoscut de-a lungul veacurilor — a proclamat Sfînt pe Ştefan cel Mare, preamărind astfel în persoana sa lucrarea lui Hristos mîntuitorul, lucrarea Sfîntului Duh şi ajutorul sfinţilor, de care s-a bucurat Ştefan cel Mare.

În încheiere am dori să spunem următorul lucru. De ce doar acum a fost posibilă trecerea în rîndurile sfinţilor a marelui voievod Ştefan al Moldovei? Este bine ştiut faptul că Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a încercat de mai multe ori să-l treacă în rîndul sfinţilor pe Ştefan Vodă, ca de altfel şi pe Constantin Brîncoveanu. Împrejurările, însă, nu au permis acest lucru. Totuşi, credem că dacă acest lucru a fost posibil astăzi, nu este o simplă întîmplare, ci discerne în voia lui Dumnezeu, în însuşi momentul, pe care el l-a ales, ca pentru prima dată în istoria poporului român să fie canonizaţi şi voievozi binecredincioşi.

De aici plecat-a la război

La Putna ai senzaţia că tot ce te-nconjoară poartă pecetea privirilor, gîndurilor, paşilor lui Ştefan cel Mare. Că păşeşti pe locurile pe unde a păşit El, că priveşti zările şi crestele munţilor spre care şi-a îndreptat El privirile, gîndurile.

Poate că ne asumăm o prea mare îndrăzneală, deci iertată fie-ne ea dacă va crede cineva aşa, dar nu putem să nu scriem aşa, fiindcă anume această senzaţie am avut-o în cele două zile: aici, la Putna, prin orice obiect îţi vorbeşte istoria neamului.

...La o distanţă de numai cîteva minute de mănăstire atenţia ne-a fost atrasă de o biserică de lemn. Citind placa comemorativă — ctitorită de Dragoş Vodă la 1346 — paşii ne-au şi purtat spre bisericuţa ce stă semeaţă la poale de munte, străjuită de cavouri şi morminte cu frumoase cruci de piatră albă, pe care sînt notate numele celor răposaţi de-a lungul anilor.

Am făcut în tăcere înconjurul bisericii, am admirat lemnul înnegrit de vreme, ne-am ţiit privirile prin gemuleţele cu sticla parcă îmbătrînită şi ea, presupunînd cît de des sau cît de rar se deschide uşa acestui monument măreţ al istoriei noastre. Era în seara din ajunul ceremoniei canonizării marelui voievod şi mulţumindu-ne cu aceste impresii contemplative şi cu sumara informaţie, cînd era să închidem portiţa cimitirului, ne-a ţinut calea o femeie chipeşă, cu ochii vioi, cu faţa rotundă şi rumenă.

— Am înţeles că sînteţi oaspeţi, că vă interesează biserica şi m-am gîndit că poate doriţi să aflaţi mai multe despre ea, şi-a început ea vorba. Deşi în interior nu arde lumina, aş putea să deschid şi să vă povestesc. Mă numesc Erica Croitoru, sînt muzeolog aici la biserica de lemn.

E de prisos să mai spunem că i-am acceptat oferta cu plăcere.

A descuiat uşa bisericii şi am păşit cu ploşenie în trecutul îndepărtat, de care nu numai că putem fi mîndri, dar care mai trebuie să ne înveţe să fim demni de el. Oare numai ni s-a părut că-i auzim şoaptele?

Apoi doamna Erica ne-a depănat firul de mărgăritar al istoriei acestei biserici, cea mai veche în Moldova. Ce ar fi de remarcat aici? Firesc că-i de preţ orice detaliu, orîcît de nesemnificativ ar putea să pară. E de preţ pentru că, readus în actualitate, popularizat şi conştientizat, ne ajută să ne găsim suportul moral, să ne dăm seama cine sîntem, de unde venim, că avem o istorie de veacuri, cu pagini glorioase; că istoria noastră nu începe,

(Sfîrşit în pag. 4).

Întîlnire A. Sangheli — E. Gaidar

Aflat la Moscova pentru a rticipa la Reuniunea șefilor state membre ale C.S.I., imul-Ministru al Republicii oldova, Andrei Sangheli, a ut o întîlnire cu șeful Cabi- tului de miniștri al Federa- i Ruse, Egor Gaidar. În ca- ul discuției, care a demon- at continuitatea relațiilor ntre Republica Moldova și sia, a fost relevată necesi- ea respectării acordului eco- mic dintre cele două țări pe ul 1992, care se realizează cu unele dificultăți, cum ar fi, de exemplu, furnizarea resurselor energetice din Rusia. Cu acest prilej, s-au stabilit măsuri concrete pentru ameliorarea situației în acest plan și pentru buna realizare a acordului pînă la sfîrșitul anului 1992. Precizîndu-se că recent, printr-o dispoziție a Președintelui Republicii Moldova, a fost formată o comisie pentru elaborarea proiectului unui acord de cooperare în toate domeniile cu Rusia pe anul 1993, a fost subliniată importanța pregătirii lui în termene optime și în condiții avantajoase pentru ambele țări. De asemenea, a fost abordată problema deblocării căilor ferate pentru livrarea mărfurilor către Moldova, dîndu-se și dispoziții imediate în acest scop.

Referitor la conflictul din raioanele răsăritene ale Moldovei, s-a convenit să se ia toate măsurile pentru aplanarea lui cît mai grabnică.

(Moldova-pres).

ZONA DE SECURITATE